

VICKI MYRON

în colaborare cu BRET WITTER

DEWEY

Pisoiul din biblioteca
unui mic oraș cucerește lumea

Traducere din engleză și note de
INES HRISTEA

HUMANITAS
fiction

Redactor
IOANA PETRIDEAN

VICKI MYRON WITH BRET WITTER
DEWEY: THE SMALL-TOWN LIBRARY CAT WHO TOUCHED THE WORLD
Copyright © 2008 by Vicki Myron
All rights reserved.

Mulțumiri lui W.P. Kinsella pentru permisiunea de a cita în capitolul 14 un fragment din *Shoeless Joe*, de W.P. Kinsella (Boston: Houghton Mifflin, 1982).
Fotografiile din interior incluse prin amabilitatea lui Vicki Myron.

© HUMANITAS FICTION, 2012, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MYRON, VICKI

Dewey: Pisioul din biblioteca unui mic oraș cucerește lumea / Vicki Myron,
Bret Witter; trad.: Ines Hristea. – București: Humanitas Fiction, 2012
ISBN 978-973-689-480-0
I. Witter, Bret
II. Hristea, Ines (trad.)
821.111-94=135.1

Bunicii, mamei și lui Jodi,
trei femei extraordinare
care l-au iubit pe Dewey aproape
la fel de mult ca mine

Introducere

Bine ați venit în Iowa!

În inima Statelor Unite există o suprafață de pământ aproape plat, întinsă pe aproximativ o mie de mile, mărginită la est de râul Mississippi, iar la vest, de deșert. Dealuri unduitoare, dar nici un munte. Râuri și pâraie, dar puține lacuri de mari dimensiuni. Vântul a măcinat dâmburile bolovănoase, transformându-le întâi în praf, apoi în noroi, apoi în pământ și, în cele din urmă, în glia neagră și roditoare a fermelor. În partea asta de lume, drumurile sunt drepte și se întind către orizont în linii lungi, neîntrerupte. Nu există colțuri, ci doar, ocazional, niște cotituri aproape imperceptibile. Pământul acesta a fost măsurat și divizat pentru uzul fermelor; cotiturile reprezintă simple corecții ale măsurătorilor. Exact la capătul fiecărei mile, drumul se intersectează cu un altul, aproape la fel de drept. În interiorul acestor linii se află o milă de teren arabil. Puneți la un loc un milion de petice ca acesta, lipiți-le unul de altul și veți obține una dintre cele mai importante regiuni agricole din lume. Adică Marile Câmpii. Grâнарul. Inima Țării. Sau, așa cum mulți o consideră, zona peste care zbori când te duci într-un alt loc. Eu, una, le las lor oceanele și munții, plajele și stațiunile de schi. Eu mă mulțumesc cu Iowa.

În nord-vestul statului Iowa, în timpul iernii, cerul înghite casele. În zilele reci, norii negrii care se vântură pe deasupra câmpiei par să învoluteze țarina de dedesubt precum un plug. Primăvara, terenul e plat și pustiu, acoperit doar cu un strat de noroi maro și strujeni care așteaptă să fie înghițiți de brazde. Cerul și pământul se află într-un echilibru perfect, asemenea

unei farfurii cumpănite în vârful unui băț. Dar, dacă vii în Iowa către sfârșitul verii, poți să juri că țărâna se umflă, săltându-se, gata-gata să răstoarne cerul. Porumbul are aproape trei metri înălțime și niște frunze de un verde strălucitor, moțate, cu ciucuri aurii. În majoritatea timpului, omul e îngropat în frunzele astea, pierdut printre zidurile de porumb, dar, dacă te urci pe orice moviliță de pământ, fie ea și de un metru înălțime, în fața ochilor ți se întinde o mare nesfârșită de holde verzi, cu motocele aurite în vârf, mănunchiuri de firișoare mătăsoase ce sclipesc în lumina soarelui. Acestea reprezintă organele de reproducere ale porumbului și au rolul de a ține prizonier polenul. Se unduiesc galbene vreme de o lună de zile, apoi, în căldura arzătoare a verii, încep să se usuce, încetul cu încetul, colorându-se în maro.

Tocmai asta e ceea ce-mi place la partea de nord-vest a statului Iowa: faptul că se află într-o perpetuă schimbare. Dar nu de felul celor pe care le oferă suburbiile, prin înlocuirea unui restaurant cu altul, sau de felul celor pe care le suportă orașele, prin clădiri înghesuite unele într-altele, din ce în ce mai înalte, ci transformări ale peisajului rural, printr-o mișcare lentă înainte și înapoi, care te împinge mereu în față, dar niciodată cu o viteză prea mare. Aici nu s-au dezvoltat prea multe fabrici pe care să le vezi înșiruite de-a lungul șoselelor ca în alte părți. Nu există magazine de unelte și piese de schimb. Nici piețe agro-alimentare. Drumurile sunt îmbrățișate doar de ferme, care, cu fiecare an ce trece, rămân tot mai puține. Orașele se ițesc din senin, anunțate de indicatoare cu inscripții precum GIUVAIERUL DIN COROANA STATULUI IOWA sau CATA-RAMA DE AUR A CENTURII DE PORUMB, după care se evaporă la fel de repede cum au apărut. Două minute și au dispărut. Nu mai vezi decât vreun siloz rătăcit sau vreo fabricuță de procesare, poate o stradă principală cu un magazin universal și un loc unde să mănânci repede ceva. La fiecare zece mile, cu aproximație, pe marginea drumului se întinde câte-un cimitir: monumente funerare simple, pitite în spatele unor ziduri scunde din piatră. Fiecare astfel de loc s-a format în jurul câte unui mormânt stingher al vreunui înaintaș, devenind apoi

locul de îngropăciune al unei familii, pentru ca în cele din urmă să se transforme în cimitirul întregii comunități și al întregului oraș. Nimeni nu vrea să fie îngropat departe de casă și nimeni nu vrea să irosească prea mult pământ. Folosește-te de ceea ce ai. Nu te complica. Nu te îndepărta de locul în care te-ai născut.

Apoi, tocmai când călătorul începe să se relaxeze, cufundându-se într-o stare de bine, asemenea unui lan de porumb ce coboară molcom pe coama unui delușor, drumul se lărgeste și treci pe lângă un șir întreg de vitrine: Matt Furniture, hotelul Iron Horse, restaurantul Prime Rib, dar și un Wal-Mart, un McDonald's și un Motel 6. După semafor o iei spre nord. Aceasta e prima cotitură pe o distanță de cincizeci de mile, indiferent din ce direcție ai veni. După nici un minut, magazinele rămân în urmă și treci cu mașina peste podul frumos și deloc înalt ce traversează râul Little Sioux, pentru ca apoi să intri în Spencer, o localitate care nu s-a schimbat prea mult din 1931 încoace.

Centrul Spencerului reprezintă imaginea tipică a orașelului american plin de pitoresc: șiraguri de vitrine la parterul clădirilor cu două sau trei etaje, lipite între ele, în fața cărora oamenii își parchează mașinile, se dau jos și încep să se plimbe. Farmacia White Drug, magazinul de confecții bărbătești Eddie Quinn și magazinul de mobilă Steffen Furniture funcționează de zeci de ani. Hen House vinde tot soiul de accesorii destinate gospodinelor și turiștilor aflați în drum spre lacurile statului Iowa, situate la douăzeci de mile depărtare, către nord. Mai există și un magazin specializat pentru pasionații de modelism, o papetărie și o prăvălie de unde poți să închiriezi butelii de oxigen și scaune cu roțile. Urmează apoi magazinul de aspiratoare, Vacuum Cleaner Store, și galeria Arts on Grand. Vechiul cinematograful e în continuare funcțional, deși, de la deschiderea cineplexului dotat cu șapte săli, aici nu se mai proiectează filme noi.

Centrul se termină la hotel, adică la opt străzi distanță de pod. Hotelul se numește chiar așa: The Hotel. La sfârșitul anilor '20 încă mai era cunoscut sub denumirea de The Tagney,

fiind cel mai bun loc de cazare din zonă. În orice caz, tot The Tagney li se zicea și stației de autobuz, și gării, și unicului restaurant unde puteai să mănânci stând pe scaun. Însă la sfârșitul Marii Crize Economice, hotelul a devenit un fel de azil de noapte pentru săraci, iar conform legendelor, juca și rolul de bordel al orașului. În cele din urmă, clădirea robustă, cu cinci etaje, din cărămidă roșie a fost abandonată, pentru ca apoi, în anii '70, să fie reabilitată. Antrenul se mutase deja cinci străzi mai încolo, pe Grand Avenue, la Sister's Main Street Café, un local fără pretenții, cu mese din plastic, cafea la filtru și separeuri pline de fum. Trei grupuri de bărbați se întâlnesc în fiecare dimineață la Sister's: cei bătrâni, cei și mai bătrâni și cei foarte bătrâni. Împreună, aceștia conduc Spencerul de șaizeci de ani.

După colț, dincolo de o parcare micuță și la doar o jumătate de stradă distanță de Grand Avenue, se află o clădire scundă și cenușie din ciment: Biblioteca Publică din Spencer. Numele meu este Vicki Myron și am lucrat în această bibliotecă vreme de douăzeci și cinci de ani, dintre care, ultimii douăzeci, în calitate de director. Am fost de față la instalarea primului calculator și la construirea anexei sălii de lectură. Am văzut copii crescând și părăsind căminele părinților lor, pentru ca, după zece ani, să deschidă din nou ușa bibliotecii, însoțiți de propriii lor copii. E posibil ca Biblioteca Publică din Spencer să nu pară a juca un rol prea important, cel puțin nu la prima vedere, dar ea reprezintă punctul central, miezul, acestei povestiri din inima țării. Tot ceea ce urmează să vă istorisesc despre Spencer – despre fermele dimprejur, despre lacurile din apropiere, despre biserica catolică din Hartley, despre școala din Moneta, despre fabrica de cutii și despre vechea și minunata roată mare din Arnold's Park – va reveni în cele din urmă la această clădire scundă și cenușie și la pisoiful care a trăit aici mai bine de nouăsprezece ani.

Ce impact poate avea un animal asupra oamenilor? Câte vieți poate schimba un motan oarecare? Cum e posibil ca un pisoil abandonat să transforme o mică bibliotecă într-un loc de întâlnire și într-o atracție turistică, să inspire un oraș ame-

rican clasic, să unească o întreagă regiune și, până la urmă, să devină celebru în toată lumea? Nu puteți nici măcar încerca să răspundeți la aceste întrebări până nu aflați povestea lui Dewey Citeștemaimulte Cărți, îndrăgitul motan de bibliotecă din Spencer, Iowa.

Capitolul 1

Cea mai friguroasă dimineață

Ziua de luni, 18 ianuarie 1988, a fost strașnic de friguroasă. În noaptea precedentă, temperatura scăzuse la -26°C , ca să nu mai pomenim de vântul biciuitor care îți intra pe sub haine, făcând să-ți înghețe până și oasele. Era un ger năprasnic, chiar și simplul gest de a respira îți provoca durere. Așa cum știe toată lumea din Iowa, problema e că la câmpie nu există nici o barieră în calea vremii. Vântul bate dinspre Canada, peste ambele state Dakota, și dă buzna în oraș. Primul pod din Spencer, cel de peste râul Little Sioux, construit la sfârșitul anilor 1800, a trebuit distrus fiindcă albia se umplea în asemenea măsură cu gheață, încât toată lumea se temea că pilonii aveau să cedeze la un moment dat. În 1893, când turnul de apă al orașului a ars – învelișul din paie folosit pentru a preveni înghețarea conductei ascendente a luat foc, iar toți hidranții din preajmă erau înghețați bocnă –, un dop de gheață circular, cu diametrul de trei metri și grosimea de șizeci de centimetri, s-a prăvălit din vârful turnului, a strivit centrul comunitar de recreere, după care s-a spart în mii de bucăți, risipindu-se pe întregul Grand Avenue. Asta ca să vă faceți o impresie despre ce înseamnă iarna în Spencer.

Nu sunt genul de persoană care se trezește cu plăcere dimineața devreme, mai ales într-o zi întunecată și înnoată de ianuarie, însă am fost întotdeauna un om conștiincios. La ora șapte și jumătate, când am pornit-o spre serviciu, pe cele zece străzi parcurse de mine am văzut doar câteva mașini și, ca de obicei, primul vehicul garat în parcare a fost al meu. Peste drum, Biblioteca Publică din Spencer era moartă – nici o lumină, nici

o mișcare, nici un sunet până când n-am apăsat butonul întrerupătorului, animând astfel atmosfera. Sistemul de încălzire se declanșa automat în timpul nopții, dar, la prima oră a dimineții, biblioteca tot semăna cu un congelator. Oare a cui fusese ideea să construiască o clădire din ciment și sticlă în nordul statului Iowa? Aveam nevoie de o cafea.

Am intrat imediat în încăperea destinată exclusiv angajaților – care nu era decât o chicinetă dotată cu un cuptor cu microunde, o chiuveță, un frigider al cărui conținut era mult prea dezorganizat pentru gustul majorității, câteva scaune și un telefon pentru apelurile personale –, mi-am atârnat paltonul în cuier și-am pus de cafea. Apoi am răsfoit ziarul de sâmbătă. Majoritatea edițiilor locale puteau să afecteze activitatea bibliotecii sau să fie afectate de aceasta. Ziarul local, *The Spencer Daily Reporter*, nu apărea duminica și luna, așa că, în dimineața primei zile a săptămânii, mă puneam la curent cu știrile publicate în ediția de sâmbătă.

— Bună dimineața, Vicki, m-a salutat Jean Hollis Clark, directoarea adjunctă, în timp ce-și scotea fularul și mănușile. E un ger cumplit afară.

— Bună dimineața, Jean, i-am răspuns punând ziarul deoparte.

Pe mijlocul peretelui din spate se afla o cutie metalică de mari dimensiuni, cu capac mobil. Cutia avea șizeci de centimetri înălțime și un metru și douăzeci lățime. Era cam cât o masă de bucătărie pentru două persoane, cu picioarele tăiate la jumătate. Un tobogan metalic se ridica din partea superioară a cutiei și dispărea în perete. Celălalt capăt dădea în aleea din spatele clădirii și avea aspectul unei fante: pe acolo erau returnate cărțile, în afara orelor de program.

În cutia de recuperare a unei biblioteci poți să găsești tot felul de lucruri – gunoarie, pietre, bulgări de zăpadă, cutii de suc. Bibliotecarii nu vorbesc despre asta, ca să nu le dea oamenilor idei, dar toate instituțiile similare se confruntă cu această problemă. Probabil că în aceeași situație se află și centrele de închirieri de casete video. Dacă decupezi o gaură într-un zid, nu faci decât s-o cauți cu lumânarea. Mai ales atunci când deschiderea

dă spre o alee lăturalnică, aflată peste drum de școala generală a orașului, adică așa cum stătea situația în cazul Bibliotecii Publice din Spencer. Ni s-a întâmplat de mai multe ori să tresărim speriați în mijlocul zilei din cauza unui zgomot puternic venit dinspre caseta de recuperare. De fiecare dată s-a dovedit a fi vorba de o petardă.

În weekend caseta se umplea cu cărți, așa că în fiecare zi de luni încărcam volumele într-un cărucior special. Ulterior, funcționarii le înregistrau și le reșezau pe rafturi. În dimineața aceea de luni, când m-am întors cu căruciorul, am găsit-o pe Jean în picioare, în mijlocul încăperii.

— Am auzit un sunet.

— Ce fel de sunet?

— În cutia de recuperare. Cred că e un animal.

— Un ce?

— Un animal. Cred că e un animal în cutia de recuperare a cărților.

Atunci am auzit și eu zgomotul: un soi de hârâit înfundat, venind de sub capacul metalic. Nu părea însă a fi un animal. Suna mai curând ca un moșneag care se chinuie să-și dregă vocea. Deschiderea de la capătul toboganului nu avea o lățime mai mare de câțiva centimetri, așa că nici un bătrân n-ar fi putut să se strecoare pe-acolo. Trebuia deci să fie un animal, nu aveam nici cea mai mică îndoială, dar ce fel de animal? M-am așezat în genunchi, am pus mâna pe capac și m-am rugat ca înăuntru să fie o verușă.

Primul lucru pe care l-am simțit a fost o pală de aer înghețat. Cineva blocase deschiderea fantei cu o carte, și capacul de sus rămăsese ridicat. În cutie era la fel de frig ca afară, sau poate și mai frig, deoarece recipientul avea pereții metalici. Ai fi putut să ții acolo până și carne congelată. Îmi țineam răsuflarea din pricina emoțiilor, când am văzut pisoii.

Stătea chircit în colțul din stânga-față al cutiei, cu căpșorul în piept, cu lăbuțele sub el, încercând să pară cât mai mic cu puțință. Cărțile din cutie formaseră o stivă alandala deasupra lui, ascunzându-l parțial privirii. Am dat încet la o parte unul dintre volume, să mă uit mai bine. PISOIUl a ridicat ochii spre

mine și m-a săgetat cu o privire tristă. Apoi și-a plecat din nou capul și s-a ghemuit și mai tare în colțișorul lui. Nu voia să facă pe durul. Nici nu încerca să se ascundă. Cred că nici frică nu-i era. Spera doar să fie salvat.

A spune că te-ai topit e un clișeu, știi, dar cred că exact asta s-a întâmplat cu mine în clipa aceea: parcă toate oasele din corp mi se lichefiaseră. În general, nu sunt o persoană ușor impresionabilă. Sunt o mamă care și-a crescut singură copilul, o fiică de fermier care a avut de depășit multe momente dificile în viață, dar situația cu care mă confruntam acum era atât de... neașteptată.

Am scos pisioul din cutie. Aproape că mi-a dispărut în căușul palmelor. Am aflat mai târziu că avea opt săptămâni, dar arăta ca și cum ar fi avut doar opt zile. Era atât de slab, încât i se vedeau coastele. Îi simțeam inima bătându-i în piept și plămâni umflându-i-se cu aer. Bietul de el era așa de firav, încât abia reușea să-și țină capul sus și tremura incontrollabil. A deschis gura, dar sunetul care s-a auzit abia două secunde mai târziu a fost îngrozitor de stins și de răgușit.

Și era rece. Asta e amintirea mea cea mai vie. Nu-mi venea să cred că un animal poate fi atât de rece. Parcă n-ar mai fi avut nici un strop de căldură înăuntru. Așa că l-am strâns în brațe, să-i împrumut din căldura trupului meu. Pisioul nu s-a împotrivit. Din contră, mi s-a cuibărit la piept și și-a lipit căpșorul de inima mea.

— Vai, Doamne! a exclamat Jean.

— Bietul puiuț, am șoptit eu strângându-l și mai tare.

— E adorabil.

O vreme, nici una din noi n-a mai spus nimic, doar l-am privit. În cele din urmă, Jean a întrebat:

— Cum crezi c-a ajuns acolo?

Eu nu mă gândeam însă la noaptea care trecuse. Ci numai la momentul prezent. Era prea devreme să-i telefonez medicului veterinar. Acesta n-avea să ajungă la cabinet decât peste o oră. Dar pisioul era atât de rece. Simțeam cum tremura, chiar și învăluit în căldura brațelor mele.

— Trebuie să facem ceva.

Cuprins

Introducere	
<i>Bine ați venit în Iowa!</i>	9
Capitolul 1	
<i>Cea mai friguroasă dimineață</i>	15
Capitolul 2	
<i>O completare perfectă</i>	21
Capitolul 3	
<i>Dewey Citeștemaimulte Cărți</i>	29
Capitolul 4	
<i>O zi în bibliotecă</i>	37
Capitolul 5	
<i>Iarba-pisicii și elasticele din cauciuc</i>	46
Capitolul 6	
<i>Moneta</i>	54
Capitolul 7	
<i>Grand Avenue</i>	63
Capitolul 8	
<i>Cei mai buni prieteni ai motănelului</i>	70
Capitolul 9	
<i>Dewey și Jodi</i>	80
Capitolul 10	
<i>Departa de casă</i>	89

Capitolul 11	
<i>De-a v-ați ascunselea</i>	100
Capitolul 12	
<i>Crăciunul</i>	110
Capitolul 13	
<i>O bibliotecă extraordinară</i>	118
Capitolul 14	
<i>Marea evadare a lui Dewey</i>	130
Capitolul 15	
<i>Motănelul preferat al orașului Spencer</i>	140
Capitolul 16	
<i>Celebrul motan de bibliotecă al statului Iowa</i>	146
Capitolul 17	
<i>Dewey în era modernă</i>	157
Capitolul 18	
<i>Motanul din cărți</i>	167
Capitolul 19	
<i>Cel mai mofuros motan din lume</i>	177
Capitolul 20	
<i>Noii prieteni ai lui Dewey</i>	191
Capitolul 21	
<i>Ce ne face speciali?</i>	200
Capitolul 22	
<i>Dewey merge în Japonia</i>	212
Capitolul 23	
<i>Amintiri despre mama</i>	222
Capitolul 24	
<i>Regimul alimentar al lui Dewey</i>	235

Capitolul 25	
<i>Ședința</i>	242
Capitolul 26	
<i>Iubirea lui Dewey</i>	249
Capitolul 27	
<i>Iubirea pentru Dewey</i>	255
Epilog	
<i>Ultime gânduri din Iowa</i>	260
Mulțumiri	265